

תפילה לעת קורונה

נספח ללוח דינים ומנהגים, בהוצאת היכל שלמה

העורך: יהודה איזנברג

מניין – עשרה מתפללים

"אמר רב אדא בר אהבה מנין שאין היחיד אומר קדושה, שנאמר (ויקרא כב, ב) ונקדשתי בתוך בני ישראל - כל דבר שבקדושה לא יהא פחות מעשרה" (ברכות כא, ב).

מניין לתפילה בציבור מתקיים כאשר יש עשרה מבוגרים המתפללים במקום אחד: חדר, חצר, מגרש. קבוצה זו היא "מניין". אם הקבוצה לא נמצאת במקום אחד, צריך משהו שיחברם: אם החזן נמצא במקום בו הוא רואה את כל המתפללים, הוא מצרפם למניין.

הצטרפות למניין

כאשר יש מניין במקום אחד, יכולים בודדים הנמצאים במקומות אחרים ושומעים את התפילה, להצטרף ולענות אמן, אמן יהא שמיה רבה, קדושה וברכו, גם לדעת הפוסקים שאינם מצטרפים למניין.

כאשר מגפת הקורונה משתוללת, עדיף להתפלל ביחידות מאשר להסתכן בהדבקה. תפילה ביחיד עדיפה לכתחילה למבוגרים מעל גיל 65, או חולים, או מי שחושש מהדבקות.

כאשר הנחיות הבטיחות מאפשרות ליצור מניינים קטנים, יש לפעול לפי ההנחיות, לכנס את מספר המתפללים המותר, לשמור על מרחק 2 מטר בין המתפללים ולחבוש מסכה.

כאשר יש סכנה בהתכנסות עשרה מתפללים יחד, ניתן לפעול בדרכים אחרות: להתחלק לקבוצות קטנות, או שבודדים יעמדו במרפסות או בכניסות הבתים, כאשר כל המתפללים יחד מונים עשרה או יותר. בימים כתיקונם אין בודדים מצטרפים למניין אלא אם כן החזן עומד במרכז ורואה את כולם (ראה שו"ע נה, כ ומ"ב). [הרב שמואל אליהו](#), על פי החיד"א (מחזיק ברכה נה, י) התיר לצרפם למניין אם המתפללים רואים אחד את השני. וכן כתב [חכם שלום כהן](#), שמתפללים הנמצאים במרפסות שונות של בית, או מפוזרים בין מרפסות, חניון וחצר – בשעת דחק מצטרפים למניין.

אם בין הקבוצות עוברת דרך הרבים, אי אפשר לחבר קבוצות המונות פחות מעשרה למניין. לדעת [הרב שטרנבוך](#) קבוצות הנמצאות במרפסות הגבוהות יותר מ-10 טפחים, מצטרפות. לדעת חכם שלום כהן, אם בקבוצה אחת יש מניין, הקבוצות הקטנות מצטרפות אליה גם אם יש דרך ביניהן, וכך הורה הרב אריאל.

הרב [יצחק יוסף](#) אוסר צירוף מרפסות, וטוען שזו תפילה ביחידות. הוא מעדיף תפילה בטלפון. וכה דבריו:

יש להשתדל להצטרף דרך הטלפון בשידור חי, למניין של עשרה הנמצאים ברשות אחת, ... ורשאי לענות להם לקדיש וקדושה, ברכת כהנים, וברכות של קריאת התורה, ולכל דבר שבקדושה ללא שום חשש... [ו]נחשב "תפילה בשעה שהציבור מתפלל", והיא מתקבלת עם תפילת הציבור.

ברכת כהנים

הכהנים נושאים את כפיהם למרות שהמתפללים אינם נמצאים לפניהם. ([הרב יעקב אריאל](#)).

קריאת התורה

בקריאת התורה יש חשיבות לכך שהעולה יראה את הפרשה בספר התורה. בגלל הקורונה אסור לעולה לעמוד ליד הקורא. להלן כמה פתרונות, וכל קהלה תבחר את דרכה:

א. **ללא קורא**: שלשה יעלו, יברכו ויקראו בספר התורה בלי בעל קורא. או: להוציא שני ספרי תורה. האחד לקורא שיקרא את הפרשה, והשני ליד שולחן אחר, לעולים לתורה, שיעלו אחד אחרי השני, יברכו ויעקבו אחרי קריאת בעל הקורא, כשהם עומדים לבדם.

ב. **ללא קרבה:** לסמוך על שיטת הגר"א שאומרים 'שומע כעונה' גם לגבי קריאת התורה, ויכול אחד לברך אף שאינו קורא בספר תורה, וישמע היטב את הבעל קורא ויכוין לצאת ידי חובה בקריאתו. ([חכם שלום כהן](#)). אפשר להעלות לתורה אנשים הנמצאים במרפסת בבית אחר, והם יברכו את התורה ממקומם בלי לגשת לספר התורה. ([הרב שטרנבוך](#)).

ג. **ללא עולים:** הקורא בתורה יברך, יקרא בתורה, יברך ברכה שאחריה, וכך כמספר העליות של אותו יום, ויסיים הקריאה במפטיר (ע"פ או"ח קמג,ה). או: הקורא בתורה יברך, יקרא את כל הפרשה ברצף אחד, ויברך ברכה אחרונה (הרב זאב וייטמן, המעין תמוז תש"פ).

ד. **ללא קריאה:** הרב יצחק יוסף מתנגד לצרוף מרפסות למניין.

הגבהה וגלילה ייעשו על ידי אדם אחד. אם יש במתפללים שניים בני משפחה אחת, הרשאים להיות במגע זה עם זה, נותנים להם את ההגבהה והגלילה.

יזכור

תפילת יזכור נאמרת גם ביחיד.

הוספות לתפילת יחיד

רבני צוהר הציעו להוסיף בתפילת יחיד את התוספת הזאת:

אָבִינוּ מִלְכֵנוּ חֲטָאנוּ לְפָנֶיךָ.
 אָבִינוּ מִלְכֵנוּ אֵין לָנוּ מֶלֶךְ אֱלֹא אַתָּה.
 אָבִינוּ מִלְכֵנוּ עָשָׂה עִמָּנוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ.
 אָבִינוּ מִלְכֵנוּ בִטֵּל מַעֲלֵינוּ כָּל גְּזֵרוֹת קְשׁוֹת.
 אָבִינוּ מִלְכֵנוּ מִנְעַ מַגֵּפָה מִנְחָלְתֶךָ.
 אָבִינוּ מִלְכֵנוּ סָלַח וּמַחֵל לְכָל עֲוֹנוֹתֵינוּ.
 אָבִינוּ מִלְכֵנוּ מָחָה וְהַעֲבֵר פְּשָׁעֵינוּ וְחַטָּאתֵינוּ מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ.
 אָבִינוּ מִלְכֵנוּ מַחֵק בְּרַחֲמֶיךָ הַרְבִּים כָּל שְׂטָרֵי חֻבוֹתֵינוּ.
 אָבִינוּ מִלְכֵנוּ שְׁלַח רְפוּאָה שְׁלֵמָה לְחוּלֵי עַמֶּךָ.
 אָבִינוּ מִלְכֵנוּ קִרְע רַע גְּזֵר דִּינֵנוּ.
 אָבִינוּ מִלְכֵנוּ זְכַרְנוּ בְּזִיכְרוֹן טוֹב לְפָנֶיךָ.
 אָבִינוּ מִלְכֵנוּ הַצְמַח לָנוּ יְשׁוּעָה בְּקִרְוֵב.

תפילות שבת ביחיד

בתפילת ערבית אין אומרים "ברכו". אומרים 'ויכולו'. אין אומרים את ברכת "מגן אבות" (גם אם יש מניין) כיוון שהברכה נאמרת רק בבית כנסת.

בתפילת שחרית אין אומרים ברכו, ולא את הנוסח של הוצאה והכנסה של ספר התורה. אין קוראים בתורה בפחות ממניין. כדאי להתפלל בזמן שהציבור מתפללים, ובזמן שבבית הכנסת קוראים את התורה, יקראו בבתים שאין בהם מניין את הפרשה מחומש, או שאחד המתפללים היודע לקרוא בטעמים, יקרא מתוך חומש מודפס את הפרשה ואת ההפטרה בטעמים. אין אומרים "אב הרחמים".

בתפילת מנחה אין אומרים את הנוסח של הוצאה והכנסה של ספר התורה. כדאי לקרוא מחומש את פרשת השבוע הבא.